EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 28.5.2009
KOM(2009) 234 slutlig

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN OCH REGIONKOMMITTÉN

om en kvalitetspolitik för jordbruksprodukter

{SEC(2009) 670}
{SEC(2009) 671}

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN OCH REGIONKOMMITTÉN

om en kvalitetspolitik för jordbruksprodukter

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning 4
2. Nuvarande kvalitetsåtgärder för jordbruksprodukter 4
3. Utveckling av politiska handlingsprogram 5
4. Kvalitetsinsatser inom EU-jordbruket 7
4.1. EU:s produktionskrav 7
4.2. Handelsnormer 7
4.3. Geografiska beteckningar 9
4.4. Ekologiskt jordbruk 11
4.5. Traditionella specialiteter 12
5. Utvecklingen av EU:s ramar för kvalitetspolitik 12
5.1. Samstämmighet mellan EU:s nya system 12
5.2. Riktlinjer för enskilda och nationella system för livsmedelscertifiering 12
6. Slutsats 13

1. INLEDNING

Den som köper livsmedel och drycker som tillverkats i EU köper kvalitet och väljer bland ett rikt utbud av produkter från EU:s olika traditioner och regioner. Konsumenter världen över är medvetna om detta: Jordbrukets livsmedelsindustri i EU åtnjuter stadigt världsrykte för sin höga kvalitet, tack vare årtionden och ibland århundraden av hårt arbete, investeringar, innovation och satsning på kvalitet.

Denna traditionella höga kvalitet har flera olika orsaker. Till att börja med måste alla jordbrukare i EU följa lagstadgade jordbrukskrav som hör till de strängaste i världen. Bland annat handlar det om miljöskydd, djurskydd och användningen av bekämpningsmedel och veterinärprodukter. Utöver dessa grundläggande krav spelar jordbrukarnas och livsmedelsproducenternas kunnande och skaparförmåga en stor roll, som gör att de kan ge produkterna särskilda, individuella egenskaper som konsumenterna uppskattar.

Denna strävan efter kvalitet är en viktig del av den europeiska jordbruks- och livsmedelssektorns strategi på den globala marknaden. EU är fortfarande en viktig producent av jordbruksråvaror. Den största delen (två tredjedelar av värdet) av de årliga jordbruks- och livsmedelsexporterna, motsvarande cirka 70 miljarder euro per år, är emellertid förädlade produkter, som kött, mejerivaror, vin och vegetabiliska oljor.

Jordbrukets livsmedelsindustri i EU kommer att behöva bygga vidare på denna strategi under de kommande åren, om den vill bibehålla sin konkurrenskraft och lönsamhet. För jordbrukarna och livsmedelsproducenterna betyder detta att de för det första måste erbjuda de produkter som kunderna vill ha, och för det andra tydligt upplysa kunderna om produkternas kvalitet.

2. NUVARANDE KVALITETSÅTGÄRDER FÖR JORDBRUKSPRODUKTER

Ett viktigt mål för kvalitetspolitiken för jordbruksprodukter är att upplysa köpare och konsumenter om produkternas egenskaper och kännetecken[1]. Om köparna inte får korrekt, användbar och tillförlitlig information om dessa egenskaper och kännetecken kan de inte förväntas vara beredda att betala ett rättvist pris.

Kvalitetspolitiken för jordbruket har utvecklats under åren. Utvecklingen har emellertid varit väldigt splittrad och har förlöpt olika i varje enskilt instrument och varje enskild sektor. Om man skulle kombinera de olika instrumenten till en mer sammanhängande helhet och utveckla en allmän strategi skulle det ge tydligare resultat. En sådan vidare utveckling måste vara tillräckligt flexibel för att ta hänsyn till enskilda och nationella system som dominerar marknaden, och samtidigt möjliggöra innovation. I figur 1 ges en överblick över situationen.

System kan antingen bygga på **certifiering** eller **märkning**. Certifiering är bäst om det handlar om komplexa åtaganden. Sådana sammanfattas oftast i en detaljerad specifikation och kontrolleras regelbundet (t.ex. årligen), till exempel av ett certifieringsorgan. Märkningskrav är bäst för relativt konkreta deklarationer som normalt görs av tillverkaren och omfattas av offentliga kontroller.

---

[1] Jordbruksprodukters kvalitet omfattar både produktegenskaper (fysikaliska, kemiska, mikrobiologiska och organoleptiska egenskaper, storlek, utseende, smak, ingredienser osv.) och kännetecken (som produktionsmetoder, typ av djurhållning, förädlingsteknik, plats där produkten odlats eller framställts osv.).

Både certifiering och mörkning kan visa att en produkt uppfyller **grundläggande standarder**. De kan också användas för att ange **värdeökande egenskaper** utöver de grundläggande standarderna, som produktegenskaper eller kännetecken.

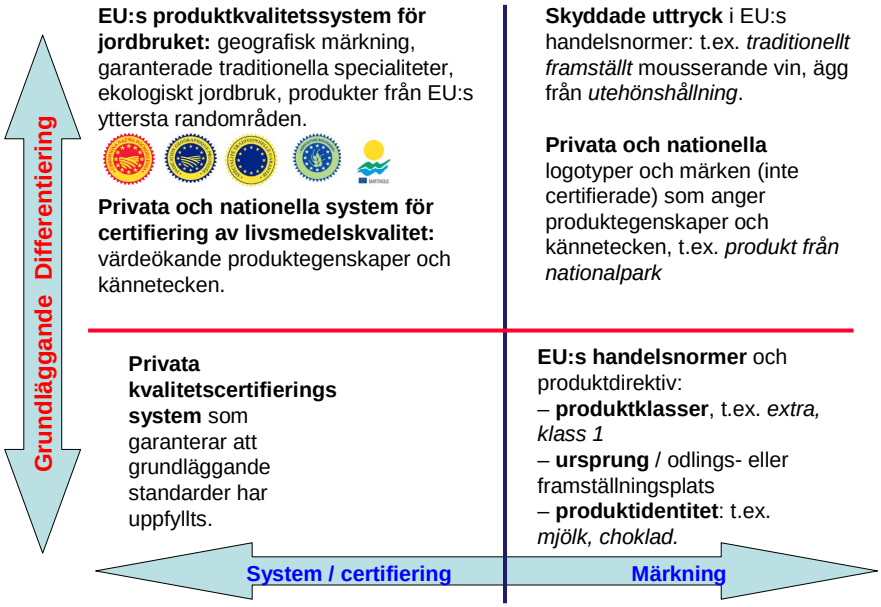

Figur 1. Certifieringssystem för kvalitetssäkring och handelsnormer

3. UTVECKLING AV POLITISKA HANDLINGSPROGRAM

Samrådet om utvecklingen av en kvalitetspolitik för jordbruket inleddes 2006 med en sammankomst för berörda parter[2], följd av en konferens i Bryssel den 5-6 februari 2007[3]. Kommissionen inledde också en strategisk översyn av systemen för geografisk märkning av jordbruksprodukter och livsmedel, och för garanterade traditionella specialiteter. Detta arbete ledde till samråd om en grönbok[4] och en högnivåkonferens om kvaliteten på jordbruksprodukter, som hölls i Prag den 12-13 mars 2009[5].

De berörda parterna betonade i första hand sitt starka stöd för EU:s viktigaste kvalitetssystem (**geografiska ursprungsbeteckningar** och **ekologiskt odlat**) och **handelsnormer**, men begärde också förenkling och samordning. Jordbrukare, producenter och konsumenter efterlyste en mer omfattande användning av **produktionsplatsmärkning.** Samtidigt varnade bearbetare och återförsäljare för att det kan vara svårt att spåra odlingsursprung för ingredienser i bearbetade livsmedel. Utmärkande för alla system (både EU-system och privata och nationella system) var ett starkt stöd för den gemensamma marknaden och en strävan efter förenkling. Vissa berörda parter, inte minst bearbetare, varnade för osammanhängande system som kan leda till förvirring på marknaden.

---

2 11-12 maj 2006, Bryssel, http://foodqualityschemes.jrc.ec.europa.eu/en/documents/ReportSTKHHearing_final.pdf

3 http://ec.europa.eu/agriculture/events/qualityconference/index_en.htm

4 Grönbok om jordbruksprodukters kvalitet: produktnormer, produktionskrav och kvalitetsordningar – KOM(2008) 641, 15.10.2008.

5 Slutsatser från konferensen finns i rådets dokument, Bryssel, 18.3.2009, nr 7696/09, AGRI 114, http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/09/st07/st07696.en09.pdf

Utgående från dessa samråd och en genomgång av de nuvarande bestämmelserna har kommissionen lyft fram tre viktiga frågor som ska tas upp i utvecklingen av en produktkvalitetspolitik:

– **Information:** Bättre kommunikation mellan jordbrukare, köpare och konsumenter om jordbruksprodukternas kvalitet.

– **Samstämmighet:** Ökad samstämmighet mellan EU:s olika instrument för produktkvalitet i jordbruket.

– **Komplexitet:** Det ska bli lättare för jordbrukare, producenter och konsumenter att använda och förstå de olika systemen och märkningsbegreppen.

De strategiska riktlinjerna i detta meddelande ska nu ligga till grund för kommissionens debatt om den framtida politiken. Kvalitetspolitiken för jordbruksprodukter måste bidra till den gemensamma jordbrukspolitiken. I första hand måste jordbrukssystemen göras mer hållbara med hjälp av kvalitetspolitiken, och produkters kännetecken måste bli mer välkända och presenteras för allmänheten och konsumenterna.

Därför föreslår kommissionen att utveckla kvalitetspolitiken för jordbruksprodukter på ett strukturerat sätt (se figur 2), enligt följande:

– För certifieringssystem bör **riktlinjer** tas fram för hur sådana system bör fungera och hur man kan garantera samstämmighet med eventuella nya EU-system[6].

– För märkningssystem bör **handelsnormer** för EU utvecklas inom den enda gemensamma organisation av marknaden.

EU:s befintliga system och handelsnormer bör dessutom förenklas och förtydligas där så är möjligt.

[6] Berörda parter pekade främst på *miljömärket* och dess potentiella överlappning med den befintliga ekologiska märkningen. Kommissionen kommer att granska denna fråga. Dessutom håller kommissionen på att utarbeta meddelanden om rättvisemärkning och djurskyddsmärkning, och har för avsikt att införa minimikrav för frivillig märkning av hållbara fiskeprodukter.

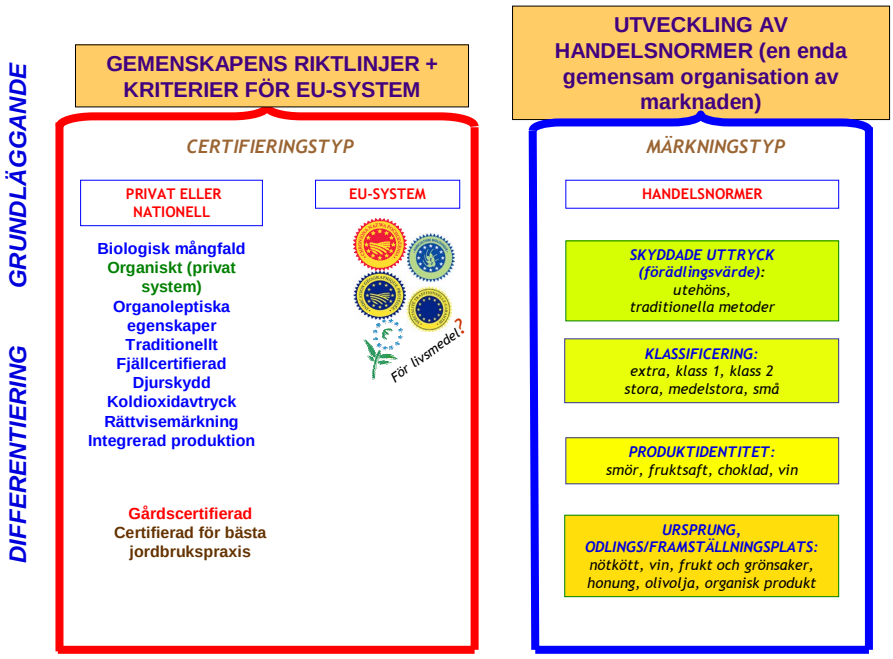

Figur 2. Utveckling av kvalitetscertifieringssystem inom jordbruket och av handelsnormer

4. KVALITETSINSATSER INOM EU-JORDBRUKET

4.1. EU:s produktionskrav

I grönboken frågades det hur jordbrukare bäst kan visa att de uppfyller de grundläggande EU-kraven, t.ex. i fråga om miljö- och djurskydd, eller stränga kontroller av användningen av bekämpningsmedel och veterinärläkemedel. Två möjligheter nämndes: En EU-kravmärkning eller logotyp, eller obligatorisk märkning av produktionsplats.

Ett EU-kravmärke skulle kunna finnas på alla produkter (både EU-produkter och importerade) som odlats eller framställts i enlighet med EU:s minimikrav. Bland dem som svarade på grönboken var det stora flertalet konsumenter, jordbrukare, producenter och återförsäljare emot en sådan märkning.

Däremot var många positivt inställda till utökad märkning med produktionsplats, som anses ge användbar grundläggande information om jordbruksprodukter. Detta behandlas mer ingående i nästa avsnitt om handelsnormer.

4.2. Handelsnormer

Handelsnormer och produktdirektiv innehåller tekniska specifikationer för jordbruksprodukter, deras sammansättning, egenskaper och vilka produktionsmetoder som använts. Det finns också en särskild handelnorm för fiskeriprodukter. Dessa har inte bara antagits av EU, utan också av multilaterala organ[7]. Handelsnormerna omfattar fyra olika typer av upplysningar (se fält 1).

[7] T.ex. Codex Alimentarius-kommissionen och FN:s ekonomiska kommission för Europa (UN/ECE).

1. RESERVERADE BEGREPP	T.ex. Ägg från utehöns, frigående inne, extra jungfruolja och jungfruolja av oliver från första kallpressningen, mousserande vin framställt enligt traditionell metod.
2. VARUKLASSIFICERING	T.ex. Frukt: extra, klass 1, klass 2. Ägg: stora, medelstora eller små.
3. PRODUKTIDENTITET	T.ex. definitioner av smör, fruktsaft, choklad, vin, extra jungfruolja av oliv.
4. MÄRKNING MED URSPRUNG ELLER PRODUKTIONSPLATS	T.ex. Frukt och grönsaker: skördeplats. Olivolja: skördeplats och plats där oljan pressats.

Fält 1: Typer av handelsnormer

I sina svar på grönboken stödde jordbrukarna och producenterna, bearbetarna, handlarna och återförsäljarna handelsnormer, och betonade att de behövs för att säljarna ska kunna styrka den erbjudna produktens kvalitet och för att köparna ska kunna veta vad de köper. Däremot efterlystes förenklingar. EU:s handelsnormer kritiserades för att vara för detaljerade, för bindande (med obligatoriska regler där frivilliga skulle räcka) och för omständliga för att man snabbt skulle kunna reagera på förändringar på marknaden.

Många av dem som svarade på grönboken önskade sig dessutom ”fakultativa reserverade begrepp”[8], till exempel för vad som får kallas ”fjällprodukt” eller ”energisnålt”. Dessutom ville konsumenter och jordbrukare se en mer omfattande användning av märkning med produktionsplats (se fält 2).

Kommissionen tänker se över följande aspekter av handelsnormerna:

– Behovet av **allmänna grundläggande standarder**:

  Bindande regler kan sammanfattas i en **allmän grundläggande handelsnorm**. Denna skulle omfatta sådana frågor där frivilliga regler kan leda till snedvridning av den inre marknaden eller där obligatorisk märkning krävs för att konsumenterna ska få tillgång till grundläggande uppgifter om produkterna.

– Märkning med **produktionsplats**:

  Eftersom många konsumenter och jordbrukare har uttryckt en önskan om märkning som anger var en jordbruksprodukt odlats eller framställts, kommer kommissionen att fundera på lämplig märkning inom ramen för handelsnormerna för jordbruksprodukter, och därvid ta hänsyn till vissa sektorers specifikationer om exempelvis bearbetade jordbruksprodukter.

[8] Fakultativa reserverade termer måste inte användas för beskrivning av en produkt i handeln eller på etiketter, men om de används måste produkten motsvara den fastställda definitionen.

Märkning med produktionsplats:

En stor andel av konsumenterna (över 60 %) svarade på den direkta frågan att det är viktigt med märkning som visar produktionsplats. Bearbetare, handlare och återförsäljare är mer skeptiska och pekar på betydande hinder för produkter med flera ingredienser och andra bearbetade produkter, som mejeriprodukter[9].

Obligatorisk märkning med härkomstland och/eller produktionsplats har införts i Australien (för alla jordbruksprodukter och livsmedel) och USA (vissa jordbruksproduktsektorer). I EU är märkning med produktionsplats obligatorisk för nöt- och kalvkött, frukt- och grönsaker, ägg, fjäderfäkött, vin, honung, olivolja (fr.o.m. 2009) och EU:s organiska produkter (fr.o.m. 2010). Ursprungsmärkning omfattar även produkter från vattenbruk.

Fält 2: Efterfrågan efter märkning med produktionsplats

– **Frivilliga reserverade begrepp**:

Frivilliga reserverade begrepp bör användas där det är viktigt att precisera uppgifter om produktens egenskaper för konsumenterna (t.ex. ”extra jungfruolja och jungfruolja av oliv från första kallpressning”). Ett tänkbart alternativ till EU-lagstiftningen som kommissionen kommer att undersöka närmare är att utnyttja CEN, Europeiska standardiseringskommittén, för sådana detaljerade regler.

Dessutom kommer kommissionen att undersöka om man kan fastställa särskilda frivilliga reserverade begrepp för *fjällprodukter* och *traditionella produkter* (se avsnitt 4.5 nedan).

Ett sätt att införa mer adekvata handelsnormer vore att be berörda parter att själva utarbeta reglerna. Det görs redan i fråga om industrinormer inom CEN (se fält 3).

Europeiska standardiseringskommittén (CEN)

CEN är ett enskilt organ med 30 nationella medlemmar bland EU:s och Eftas medlemsstater. CEN:s verksamhet sker i samarbete mellan alla berörda parter, tillverkare, användare, forskningsorganisationer, förvaltningar och konsumenter. CEN utvecklar frivilliga europeiska standarder (EN) som blir den enda gemensamma standarden i alla 30 medlemsländer. EN-standarden har bidragit till den inre marknaden för varor och tjänster, och är till stor hjälp i internationell handel.

Fält 3: CEN

– **Internationella normer**:

Kommissionen fortsätter att hänvisa till och aktivt medverka i utvecklingen av internationella normer.

4.3. Geografiska beteckningar

Geografiska beteckningar är ett sätt att tala om att produkter[10] kommer från ett område där en viss kvalitet, kändhetsgrad eller annan produktegenskap i huvudsak kan tillskrivas produktens

---

9 Produktionsplats inom ramen för handelsnormer avser den plats där grödor skördats, djur fötts och fötts upp, mjölkningsplats för mjölkkor osv. Ursprung kan för bearbetade produkter även avse den plats där den sista betydande bearbetningen ägde rum, och är därför inte nödvändigtvis jordbruksproduktens produktionsplats. Den övergripande regleringen av ursprungs- och härkomstmärkning för alla livsmedel ingår i kommissionens förslag till rådets och Europaparlamentets förordning om livsmedelsinformation till konsumenterna – KOM(2008) 40. Detta förslag diskuteras för närvarande av Europaparlamentet och rådet.

10 Systemet med geografiska beteckningar omfattar även fiskeriprodukter.

geografiska ursprung[11]. Systemet med geografiska beteckningar ger skydd av immaterialrättigheter för produkter som omfattas av registrerade geografiska beteckningar. De ger också hjälp med marknadsföring, eftersom de ger upplysningar om överensstämmelse med systemet för geografiska beteckningar. Systemen gör produkten mer förtroendeingivande i konsumenternas ögon och medger rättvis konkurrens mellan producenter.

Det finns tre system (för vin, för spritdrycker och för jordbruksprodukter och livsmedel) och två instrument: SUB (skyddad ursprungsbeteckning) och SGB (skyddad geografisk beteckning).

Svaren på grönboken och tidigare samråd med berörda parter har visat att EU:s system för geografiska beteckningar åtnjuter allmänt stöd och att det finns ett stort intresse för att bättre skydda EU:s geografiska beteckningar i länder utanför EU. Systemet med geografiska beteckningar måste emellertid ses över och förenklas. Berörda parter har framfört att det är viktigt att bibehålla produkternas goda rykte och se till at hållbara jordbruksmetoder används, och har framfört en rad frågor och tänkbara förbättringar i fråga om de nuvarande systemens hantering. Förhållandena mellan de olika typerna av immaterialrätt och i fråga om användningen av generiska beteckningar måste tydliggöras. Och registreringsförfarandena anses vara för långdragna.

Företrädare för producenter av produkter med geografisk beteckning har begärt utvidgade rättigheter och kontroll över användningen av dessa beteckningar, t.ex. produktionskontroll (med kvoter)[12] och kontroll av användningen av geografiska beteckningar på förpackningen till bearbetade produkter.

Kommissionen anser att EU:s system för geografiska beteckningar i grund och botten är sunt och medför fördelar för konsumenter och producenter, men att det måste förenklas, förtydligas och slimmas genom en lagstiftningsreform. Inte alla registrerade geografiska beteckningar har heller ett rykte eller kommersiell potential som sträcker sig utanför de nationella gränserna. Kommissionen vill därför bereda vägen för en tänkbar **omarbetning av lagstiftningen om geografiska beteckningar** enligt följande huvuddrag:

– Förenkling: Man bör också fundera vidare på om de tre systemen för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter och livsmedel inte kan föras samman i en gemensam struktur, utan att de olika systemens särdrag går förlorade. Ytterligare förenklingsmöjligheter bör också övervägas: En tanke vore att slå ihop SUB- och SGB-instrumenten och införa olika nivåer av EU-skydd. Alla nya system måste behålla kopplingen till produktionsområdet, den geografiska beteckningens kollektiva art och en garanti för EU-erkännande. Sådana nya system bör syfta till att öka konsumenternas medvetenhet om geografiska beteckningar och garantera effektiv efterlevnadskontroll. De bör också främja ett tillförlitligt system med geografiska beteckningar.

– Förtydligande av immaterialrättigheter och i synnerhet av förhållandet mellan olika typer av immaterialrätt.

– Generiska begrepp (dvs. namn som har blivit den allmänna benämningen på en jordbruksprodukt eller ett livsmedel): Kommissionen kommer att överväga huruvida det

---

[11] Enligt definition i Världshandelsorganisationens (WTO) avtal om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIPs), artikel 22.1.

[12] Kommissionen kommer att utarbeta en rapport om hur upphävandet av mjölkkvoter påverkar produktionen och saluföringen av ostar med geografisk beteckning.

behövs klargöranden, bland annat för att identifiera generiska begrepp och klargöra i vilket omfång registrerade geografiska beteckningar skyddar vissa generiska begrepp.

– Vid behov uppgifter om var råvaror har odlats eller producerats, om detta skiljer sig från den plats som anges i den geografiska beteckningen.

– Certifieringskraven kan komma att utvidgas till olika aktörer i leveranskedjan (importörer och distributörer, t.ex.), så som redan är fallet för ekologiska produkter.

I flera fall kommer kommissionen fram till att det krävs **riktlinjer** för

– användningen av geografiska beteckningar som angivna ingredienser på etiketter till bearbetade produkter,

– hur producentgrupper kan uppmuntras att ta med hållbarhetskriterier i sina produkt-specifikationer.

I ett **internationellt** sammanhang är systemet med geografiska beteckningar väletablerat i EU och i många länder utanför unionen. Hos vissa handelsparter saknas emellertid särskild lagstiftning, eller också åtnjuter EU-namnen inte något omfattande skydd i deras system. Kommissionen föreslår följande:

– Bättre skydd i länder utanför EU bör eftersträvas genom förbättringar av WTO-avtalet och genom bilaterala avtal med handelparter.

– Geografiska beteckningar bör tas med i handelsavtalet om åtgärder mot varumärkesförfalskning och omfattas av det planerade europeiska tillsynsorganet för förfalskningar och piratkopior.

– Geografiska beteckningar från länder utanför EU som skyddas i EU genom bilaterala avtal bör i princip också skyddas i officiella EU-register.

Slutligen vill kommissionen införa kortare förfaranden genom **effektivare administrativ hantering**. Registreringsperioderna har blivit mycket kortare sedan 2006, men kommissionen tänker förkorta förfarandena ytterligare genom att skynda på sin bedömning och sitt slutgiltiga beslut. Delvis ska detta uppnås genom att klart undermåliga ansökningar avvisas på ett tidigt stadium, utan att man för den skull gör avkall på gällande bestämmelser.

4.4. Ekologiskt jordbruk

Sedan 1991 skyddas följande märkens identitet och mervärde av EU:s förordning om ekologisk odling: *ekologiskt, biologiskt, eko* och *bio.* Ekologisk odling definieras i EU-lagstiftningen och på internationell nivå i en riktlinje i Codex Alimentarius. Det innebär att konsumenterna kan lita på kvaliteten i ekologiska produkter, och det underlättar handeln på den inre marknaden och med länder utanför EU.

EU:s lagstiftning om ekologiska produkter sågs över[13] 2007, inom ramen för 2004 års handlingsplan för ekologiskt jordbruk. Men splittringen av marknader utmed nationella gränser är fortfarande ett problem i EU, bland annat på grund av att det saknas ömsesidigt erkännande mellan enskilda ekologiska märkningssystem, och på grund av den enorma mångfalden av ekologiska logotyper.

---

[13] Förordningen omfattar nu bland annat även vattenbruk.

Kommissionen har följande planer för politiken för ekologiskt jordbruk:

– Ett nytt EU-märke för ekologiska produkter håller på att utvecklas. Det kommer att bli obligatoriskt för alla produkter som odlats i EU från och med 2010 och bör bidra till att undanröja handelshinder för ekologiska produkter på den inre marknaden.

– 2011 kommer kommissionen att rapportera till rådet och Europaparlamentet om tillämpningen av en ny förordning.

– I syfte att främja handeln med ekologiska produkter kommer kommissionen att begära ömsesidigt erkännande av ekologiska normer i sina förhandlingar med länder utanför EU, och bidra till utvecklingen av en riktlinje för ekologiska produkter i *Codex Alimentarius*.

4.5. Traditionella specialiteter

EU:s system för registrering av garanterade traditionella specialiteter var avsett att identifiera och skydda traditionella produkters namn. Sedan 1992 har emellertid bara 20 registreringar gjorts, så systemet har uppenbarligen inte uppnått sin potential. Trots denna dåliga start har berörda parters svar vid samråden visat att det finns stöd för systemet.

Kommissionen föreslår att man undersöker om begreppet *traditionell produkt* kan införas som reserverat begrepp med definition i handelsnormerna (se avsnitt 4.2 ovan) och det nuvarande systemet i så fall kan avskaffas.

5. UTVECKLINGEN AV EU:S RAMAR FÖR KVALITETSPOLITIK

5.1. Samstämmighet mellan EU:s nya system

Utöver de befintliga EU-systemen för kvalitet överväger kommissionen att utveckla ramar för djurskyddsmärkning och att, beroende på resultaten av en genomförbarhetsstudie, utvidga *miljömärket* till livsmedel och foder. Rådet har bett kommissionen att undersöka märkningsmöjligheter för den komplexa frågan om *koldioxidavtryck*. Berörda parter har föreslagit fler EU-system, bland annat på miljöområdet, som t.ex. för produkter från jordbruk med högt naturvärde.

Kommissionen tänker se till att framtida EU-kvalitetssystem för jordbruksprodukter och liknande initiativ blir samstämmiga genom att deras mervärde och för- och nackdelar i förväg bedöms i samarbete med alla berörda avdelningar.

5.2. Riktlinjer för enskilda och nationella system för livsmedelscertifiering

Enskilda och nationella system för certifiering av livsmedel har potentialen att tillgodose konsumenternas och köparnas informationsbehov om jordbruksprodukters egenskaper och kännetecken.

Sannolikt kommer enskilda systems framgång eller misslyckanden även framöver i första hand att mätas mot hur de klarar sig på marknaden. Detta har att göra med hur väl de tillgodoser konsumenternas behov, hur mycket konsumenterna är beredda att betala för certifierade varor och hur dyrt det blir för jordbrukare och producenter att delta i systemet.

En del berörda parter har hävdat att enskilda system kan ha följande nackdelar: De kan hota den inre marknaden, insyn och öppenhet kan vara problematiskt (liksom de deklarerade egenskapernas trovärdighet) inte minst i system som certifierar grundläggande krav, de kan vara vilseledande för konsumenterna, de kan misstas för officiella standarder, de kan belasta

jordbrukare (särskilt om de måste vara med i flera system) och påverka den internationella handeln[14], inte minst med utvecklingsländerna (se fält 4).

Utvecklingsländer

Enskilda certifieringssystem kan driva på utvecklingsländernas tillträde till EU-marknaden. Om man ser på det från den positiva sidan kan utvecklingsländer dra nytta av enskilda system, eftersom dessa tillhandahåller ett gemensamt språk inom leveranskedjan och ger EU-konsumenterna förtroende för livsmedelsprodukternas kvalitet. Kravet på att normer ska efterlevas kan också vara ett incitament till modernisering av utvecklingsländernas export-leveranskedjor. Det anses också att ökat intresse för bästa praxis inom jordbruk och livsmedelsproduktion kan gagna den inhemska befolkningen, producenterna och miljön.

Å andra sidan kan enskilda system omfatta krav som är svåra att uppfylla för vissa producenter i vissa utvecklingsländer. Med tanke på efterlevnadskostnaderna spelar internationellt stöd från givarorganisationer en viktig roll för att få små och medelstora företag och småjordbrukare i utvecklingsländer att gå med.

Fält 4. System för certifiering av livsmedelskvalitet i ett internationellt sammanhang

Bland de positiva effekter som kommissionen noterat kan nämnas att frågan om konsumenternas förvirring till följd av att det finns flera olika system med liknande syften nu behandlas i initiativ som ISEAL:s (International Social and Environmental Accreditation and Labelling Alliance) kod för bästa praxis[15], som säger sig vara den internationella referensen för trovärdiga frivilliga sociala och miljörelaterade normer. De som förordar de befintliga systemen hävdar dessutom att det redan har gjorts stora insatser för att harmonisera dem.

Mot bakgrund av dessa utvecklingar och berörda parters svar på grönboken vill kommissionen inte stödja lagstiftning för enskilda och nationella certifieringssystem i nuläget. Kommissionen erkänner systemens privata status, men tänker utveckla riktlinjer för bästa praxis i fråga om drift av system för jordbruksprodukters kvalitetssäkring. Dessa ska utarbetas i samarbete med berörda parter.

6. SLUTSATS

De strategiska riktlinjer som presenteras i detta meddelande utgör de logiska ramarna för en framtida kvalitetspolitik för jordbruksprodukter. Synpunkter från de övriga institutionerna och andra berörda parter kommer att bidra till att ytterligare finslipa dessa förslag och göra dem tydligare.

Med beaktande av eventuella synpunkter på detta meddelande och i ljuset av eventuella framtida analyser där så behövs kommer kommissionen att

– utveckla riktlinjer för kvalitetscertifieringssystem för jordbruksprodukter, i samråd med rådgivande gruppen för jordbruksproduktionens kvalitet,

– bereda vägen för eventuella lagstiftningsinitiativ avseende geografiska beteckningar, garanterade traditionella specialiteter och handelsnormer, men också frivilliga reserverade begrepp,

– undersöka möjligheterna att utnyttja standardiseringsorganet CEN,

---

[14] Privata standarder diskuteras för närvarande i WTO:s kommitté för sanitära och fytosanitära frågor (WTO/SPS).

[15] ISEAL Alliance definierar och kodifierar bästa praxis på internationell nivå, inför utveckling och genomförande av sociala och miljörelaterade normer och standarder.

– öka medvetenheten om EU:s kvalitetssystem utanför EU.

Denna allmänna strategi och dess konkreta etapper bör på medellång sikt leda till bättre kommunikation mellan jordbrukare, köpare och konsumenter i fråga om jordbruksprodukters kvalitet. Den ska också leda till enhetliga EU-regler om jordbruksprodukters kvalitet och förenkla våra system och märken.